

Tekstylia i pieczęcie.
Relacje pomiędzy produkcją włókienniczą a pieczęciami i praktykami stemplowania
w Grecji epoki brązu

Cele projektu i badania realizowane w projekcie

Projekt **'Tekstylia i pieczęcie'** bada istotne i złożone relacje pomiędzy tekstyliami i produkcją włókienniczą, a pieczęciami i stosowaniem stempli w Grecji epoki brązu (od wczesnej do późnej epoki brązu, c. 2650-1200 p.n.e.). Projekt ma za zadanie rozpoznanie struktury i znaczenia tych relacji, poprzez zbadanie: 1) zastosowania pieczęci w administracji produkcji włókienniczej; 2) zastosowania tekstyliów jako obiektów podlegających pieczętowaniu; 3) odniesień ikonograficznych do produkcji włókienniczej w gliptyce. Celem projektu jest wyjaśnienie, w jaki sposób produkcja włókiennicza była administrowana, jak i jakie rodzaje wyrobów włókienniczych wykorzystywane były do pieczętowania, jak i dlaczego produkcja włókiennicza była ukazywana w przedstawieniach wyciętych na pieczęciach.

Produkcja włókiennicza należała do najważniejszych rzemiosł w Grecji epoki brązu. Społeczno-ekonomiczne znaczenie produkcji włókienniczej wynikało z jej złożonej technologii, czasochłonnych nakładów pracy i istotnego zaangażowanie całego społeczeństwa. Do niedawna, jej znaczenie nie było doceniane w badaniach, zapewne dlatego, że wyroby włókiennicze, jako produkty organiczne, bardzo rzadko zachowują się do naszych czasów. Dopiero połączenie różnych metod badawczych nad bezpośrednimi pozostałościami produkcji włókienniczej (tekstyliami, ich odciskami, narzędziami, warsztatami) ze źródłami pośrednimi (ikonografia, źródła pisane, archeologia eksperymentalna) pozwoliło na szybki rozwój badań nad produkcją.

Złożoność oraz zróżnicowanie prac składających się na wytwarzanie tekstyliów, a także ich dystrybucja wymagały od wytwórców starannie opracowanego planowania i umiejętności zarządczych. Organizacja wytwórczości egejskiej może być uchwycona w oparciu o dokumenty pisane (tabliczki z pismem linearnym B z pałaców mykeńskich) oraz odkrycia wyspecjalizowanych warsztatów i narzędzi włókienniczych. Jednakże, system administracyjny opierający się na zastosowaniu pieczęci, nie został jeszcze przebadany w odniesieniu do produkcji włókienniczej. Również ikonografia pieczęci egejskich, na którą składa się zbiór ok. 10 000 dekorowanych ścianek i odcisków pieczęci, pozostaje niewykorzystana jako źródło wiedzy o włókiennictwie.

Ujawniane przez projekt relacje pomiędzy tekstyliami i gliptyką pozwolą zatem na nowe i bardziej złożone rozumienie organizacji produkcji w społecznościach egejskich, ikonografii egejskiej, a także poszerzą wiedzę o sposobach wykorzystywania różnego rodzaju wyrobów tekstylnych w administracji. Najważniejsze pytania badawcze stawiane przez projekt, można sformułować następująco:

- 1. Co praktyka stemplowania narzędzi włókienniczych i miejsca, w jakich znajdowane były pieczęcie i ich gliniane odciski mogą powiedzieć nam o technologii włókiennictwa, organizacji i administracji produkcji włókienniczej?**
- 2. Jakie typy wyrobów włókienniczych podlegały pieczętowaniu, jakie były ich techniczne parametry?**
- 3. Jakie motywy ikonograficzne, odnoszące się do produkcji włókienniczej odnaleźć można w ikonografii gliptyki egejskiej, jakich konwencji ikonograficznych użyto do przekazania tych odniesień?**

Odpowiedzi na te pytania dostarczą podjęte w projekcie zadania badawcze, przy realizacji których połączone zostaną metody i standardy badań wypracowane przez archeologię włókiennictwa i badania mikroskopowe (np. badanie odcisków tekstyliów zachowanych na spodzie glinianych odcisków pieczęci) z metodami badań archeologicznych (miejsca znalezienia pieczęci, narzędzi włókienniczych, ich dystrybucja w czasie i przestrzeni) i badaniami ikonograficznymi nad znaczeniem motywów odnoszących się do produkcji włókienniczej.

Powody podjęcia tej tematyki badawczej

Badane przez projekt związki pomiędzy tekstyliami i gliptyką uzupełniają lukę w dotychczasowej wiedzy i otwierają nowe perspektywy badań nad dawną technologią, jej relacjami z kulturą i społeczeństwem i innymi rzemiosłami, oraz nad ścieżkami przepływu wiedzy technicznej i motywów ikonograficznych pomiędzy kulturami egejskimi i bliskowschodnimi. Należy się spodziewać, że pogłębione zrozumienie organizacji produkcji włókienniczej, obejmujące zastosowanie pieczęci, wpłynie na dalsze badania nad ekonomią i produkcją w epoce brązu. Wyniki badań mogą być wykorzystane dla stworzenia nowych ścieżek kształcenia o technologiach epoki brązu, archeologii włókienniczej i ikonografii. Wreszcie, za pomocą tego projektu, możliwe będzie upowszechnienie ogólnej wiedzy o istotnym znaczeniu produkcji włókienniczej w dawnych społecznościach.